

(Тўгри сўзлар сўзларам мумкин қадар, Хох онам ранжисун, хохи падар).

Ухлаб қолган кишиларни бошлаб мулойим овоз ила уйготмок одобдандур. Садо кифоят этмаганда мутлако туртиб уйготмокга мажбурият кўрилуру. Мен ҳам ушбу қоидани риоя қилуб, ахволи олам ва иқтисои замондин оз хабарлик мухтарам шоирларимизни уйготмақ нияти хайрихохонаси ила товуш чиқармақчи бўлдум. Аммо биравга насихат берурга ёки туртиб ранжитмокга асло ҳаққим йўқдур. Маълумки, дунёда ҳар бир илм ва ҳунарни фойдали мақсадга етмок учун ўрганурлар. Диний ёки дунёвий фойдаси бўлмаган илм ва фанни таҳсил етмок йўлига ақли бор одам ҳеч вақт азиз умрини сарф қилмас. Эмди шеър масаласида қелсақ, бу фан шаръан мазмум бўлмаса қерақ. Чунки асри саодатда ҳам асхоби қиром ичида машҳур шоирлар бор эди. Ва аларни шеър иншодидан ислом манъ қилмабдур. Хатто Аҳзоб муҳорабаси бошланмасдан бурун Мадинаи мунаввара атрофинда «хандақ» қазмок асносинда пайгамбаримиз саллаллоху алайҳи васалламнинг ўзларида Абдуллох бин Равохнинг шеърини ўқиб биззот туфррог тошигонлари ривоят ўлинмушдур.

Яна бир неча жихатдан шеърнинг таъсир ва фойдасини-да инқор қилиб бўлмас. Чунончи, муҳофизаи тил ва адабиёт ва миллий ҳиссиётни кўзготмок ва бошқа ваҳхлар учун шеърнинг қелтурадурган фойдалари ниҳоятда қўбдир. Лекин бир неча асрдан бери бошқа санъатларимиз қаби фани шеърга ҳам суистеъмол қилиниб; алалхусус бу замонда шеър, таърифни хатту хол, тавсифни май ва жом ё тамаъгарона маддоҳиёт ва гаразгарона ҳажвиётдан иборат бўлуб қолди. Мана шул сабабли ахлоқи омма бузулуб, жувонбозлик феъли ва шаробхўрлик одати халқ кўзига мувоҳ даражасида қелди.

Халқ ашъори фисқия ва ё ҳажвиядан лаззат олатурган бўлуб ахлоқи диния таъсир қилмас. Эмди умид қилурмизқи, бир мундан сўнг фазилатлу шуаромиз (бир-икки зот истисно) ошиқона шеър ва ҳажвомез назм иншод етмақдан воз қечуб, замонага мувофиқ фанний, миллий ва ахлоқий шеърлар иншод етарга қиришсунлар. Тоқи, бу сабабдан бутун мустанқалдаги авлодимизнинг ахлоқлари тузула бошлаб, миллий ҳислари ва ахлоқлари тузалсун. Шунинг ила дин ва миллат, илм ва маданият йўлида қадам босиб фойдали ишлар ишласунлар. Миллий шеърларнинг намунасини кўруб истифода етмақ учун: Абдулҳақ Хомид, Тавфиқ Фикрат, Муҳаммад Ходий ва марҳум Абдулла Тўқаеф қаби шуарои асримизнинг ашъорини олдуруб мутолаа қилинса, ибрат олинмоқиға шубҳа йўқдур.

(Меҳрий, бу тўгри сўзинг қаттиг эрур, Оре нофеъ дору ҳам ақчик эрур).

«Ойна» журнали, 1913 йил, 9-сон